

Wat viel er nog meer op in het nieuws van 2021, behalve corona? In een serie interviews blikt deze krant terug op een bizar jaar.

► **‘Behoeftte aan een open stuk groen blijft altijd’**

‘Landschapsbewaker’ Groene Hart Chris Kalden zwaait af

Hij stopt als voorzitter van de Stichting Groene Hart, maar niet met een gerust gemoed. Want het Groene Hart staat flink onder druk, weet Chris Kalden. „Als het als ‘nog niet bebouwd stadsdeel’ wordt gezien, is het straks weg.”

Terence Garnier
Groene Hart

Eigenlijk wilde hij dit interview helemaal niet geven. Hij hoeft namelijk niet zo nodig ‘met zijn kop in de krant’. „Maar mijn collega’s zeiden: ben je gek, doen!”, zegt Kalden (73). En dus hapte hij toch toe. Al was het alleen maar om het Groene Hart-evangelie te verspreiden. Want het gebied is niet alleen schitterend, maar doet er óók toe, zegt hij. Sterker: het Groene Hart doet er zéér toe.

Stichting Groene Hart (SGH), waar Kalden na zeven jaar stopt als voorzitter, zet zich in voor het behoud van het landschap. Maar dat wordt moeilijker en moeilijker. Door de energietransitie (waar zetten we die zonneparken en windmolens?). Door de gigantische woningbouwopgave. Door de stikstofcrisis en de toekomst van de melkveehouderijen. Door de ‘verdozing’ omdat bedrijven zich graag met distributiehallen in onze regio willen vestigen. En oh ja, vergeet bodemdaling niet.

Eenheidsworst

Bodem, water- en grondgebruik, het zijn de grootste topics voor het gebied. Maar het méést zorgelijk, zag Gouwenaar Kalden zo’n acht jaar geleden bij zijn aantreden en het ontstaan van de stichting, was dat het Groene Hart bestuurlijk gezien een beetje los zand was. De Rijksoverheid was gestopt met het zich bemoeien met ruimtelijke ordening en gooide het dossier ‘Groene Hart’ over de schutting naar... Ja, naar wie eigenlijk? „Iedereen bemoeide zich met het Groene Hart. Maar ‘als geheel’ deed niemand dat. Daar zit een rare tegenstelling in. Het Groene Hart ligt in Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland, maar als gebied bestaat het niet in de provinciepolitiek. Het Groene Hart is geen eenheidsworst, maar deelt wel gemeenschappelijke waarden.”

Het gebied bevat tientallen gemeenten, een aantal waterschappen, drie provincies dus en nog wat samenwerkingsverbanden zoals Midden-Holland of Holland Rijnland. Is daar wel eenheid van te kneden? „Natuurlijk zijn er culturele verschillen. Dat die er per dorp zijn is logisch. Het gaat om dezelfde verantwoordelijkheid naar de omgeving. Hoe ga je met het landschap in het gebied om? Daarin kunnen gemeenten leren van anderen.”

Blunder

Toch ging er onlangs iets grandioos mis, aldus Kalden. Hij doelt op de Regionale Energie Strategie (RES). De drie provincies hadden het Groene Hart verdeeld over zeven gebieden. De regio’s moesten zelf bepalen hoe ze werk gaan maken van de energietransitie. Het opdelen in regio’s was een grote blunder en een bestuurlijke fout, vindt Kalden. SGH heeft gepleit voor het opstellen van een Groene Hart-RES, maar

Chris Kalden bij de Reeuwijkse Plassen, in Twaalfmorgen. FOTO FRANK DE ROO

zonder resultaat.

„Grenzen zijn niet leidend. Dat er windmolens en zonnenvelden moeten komen, is evident, maar daar moet je het als Groene Hart-geheel over hebben.” Hypothetisch gezien krijg je dan straks middenin het Groene Hart een rijtje windmolens, dat ineens stopt omdat je tegen de grens met een andere RES-regio aanloopt. Dat werkt versnippering, waar Stichting Groene Hart zo tegen vecht, juist weer in de hand, vindt hij.

Toch zijn er ook positieve ontwikkelingen. Kalden noemt het ontstaan van Groene Hart Werkt!, een regionaal platform voor (duurzame) economie in de regio. Het Rijk heeft sinds kort een Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Een omgevingsvisie bundelt eigenlijk alle ruimtelijke plannen en kijkt ook naar zaken als natuur of waterberging.

Te oud voor

Het Groene Hart is aangewezen als NOVI-gebied. Dat is een bijzondere status, die gaat naar regio’s waar verschillende grote opgaven zoals klimaat, energietransitie en woningbouw samenkomen en strijden om de ruimte. Klinkt wellicht vaag en wat het precies gaat opleveren moet nog blijken, maar concreet betekent het dat Rijk en regio langjarig met elkaar om tafel gaan zitten en samen naar de problemen kijken. Hiervoor is onlangs een overeenkomst ondertekend. „De aandacht neemt toe, er is weer interesse in het Groene Hart. Ik ben daar positief over.”

De laatste twee jaar waren moeilijker. Dat had alles te maken met de coronapandemie. „Het was buitengewoon lastig. De kwaliteit van ontmoeten was mager. Bij een digitale bijeenkomst van de provincie Zuid-Holland moesten

De aandacht neemt toe, er is weer interesse in het gebied

we netwerken via een app. Via een app! Ik ben te oud om daar nog aan te wennen.”

Central Park

Het Groene Hart werd ooit door Eberhard van der Laan, voormalig burgemeester van Amsterdam, gebombardeerd tot ‘Central Park van de Randstad’. Volgend jaar is het 65 jaar geleden dat het gebied officieel ‘Groene Hart’ werd genoemd. Bestaat het gebied over 65 jaar ook nog? Kalden denkt dat er altijd behoefte zal blijven aan een open, groen middenstuk.

„Stedelijke en landelijke gebieden zijn als yin en yang. Parijs en Londen hebben het ook: stukken groen tussen het stedelijke gebied in. Al zijn daar groene eilandjes in het stedelijk gebied en hier steden en dorpen eilanden in het groen. Dat stad en groen helemaal in elkaar samen zal vloeien, daar geloof ik niet in. Maar de grote steden moeten het gebied dan wel betekenis blijven geven. Als Rotterdam het Groene Hart als ‘het nog niet bebouwde stuk van Rotterdam’ gaat zien, dan bestaat het Groene Hart over dertig of veertig jaar niet meer. Natuurlijk, niet elke vierkante meter van het groen is heilig. Wij willen bouwen echt niet bevriezen. Maar: een woonwijk verdwijnt niet. Je moet zorgvuldig omgaan met elke hectare. Vinden we het goed of fout dat we het gebied tussen Woerden en Utrecht straks bebouwen?” De alomvattende boodschap: „Heb het Groene Hart lief, dan komt alles goed.”

Helemaal stoppen doet de oud-directeur van Staatsbosbeheer en voormalig topambtenaar bij het ministerie van Landbouw niet bij de stichting. Hij blijft actief als vrijwilliger. „Maar blijven plakken op het pluche is nooit goed. Nieuwe mensen ergens neerzetten heeft effect.”

Chris Kalden

Stedelijke en landelijke gebieden zijn als yin en yang